



SAKSPAPIR

Endeleg vedtaksorgan: Kommunestyret Saksansvarleg.: Lars Joranger	Arkiv: FE-002 Objekt:	Arkivsaksnummer 11/277
--	-----------------------------	---------------------------

SAKSGANG			
Saksnr	Styre, utval, komite m.m.	Møtedato	Saksbehandlar
104/14	Formannskapet	03.12.2014	LJ
080/14	Kommunestyret	17.12.2014	LJ

Kommunereforma og prosessar framover - Stordal kommune.

Vedlegg i saka:

Nr.	Tittel
1	Forventningsbrev - Kommunereforma i Møre og Romsdal
2	Mal for sak om kommunereforma og prosess til politisk behandling
3	Lokal framdriftsplan
4	Kriterier for god kommunestruktur

Andre saksdokument (ikkje vedlagt):

*

Saksopplysningar:

Regjeringa har i Sundvolden-erklæringa frå oktober 2013 slått fast at det skal gjennomførast ei kommunereforma der ein skal ha ein gjennomgang av oppgåvene til kommunane, fylkeskommunane, fylkesmennene og staten med sikte på å gi meir makt og mynde til meir robuste kommunar

Bakgrunnen for reforma er mellom anna grunngitt med at det i Noreg i dag er 428 kommunar, at dagen kommunestruktur i all hovudsak har vore uforandra siste 50 år. Samstundes har kommunane fått lang fleire og større oppgåver. Det er soleis eit politisk ønskje om å ha ein brei gjennomgang av ansvars- og oppgåveløysing innan kommunesektoren.

Målet for reforma er uttrykt slik:

- Gode og likeverdige tenester til innbyggjarane
- Heilskapleg og samordna samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommunar
- Styrke lokaldemokratiet og gi større kommunar fleire oppgåver.

Disse 4 måla skal alle kommunane gjere sine vurderingar av i løpet av prosessen fram mot vedtak våren 2016, og måla bør være med i alle saker om kommunereforma som vert lagt fram for politisk handsaming.

Det er fylkesmannsembetet som har fått i oppgave å sette i gang, følge opp og å legge rammer for dei fylkesvise prosessane i reformarbeidet. I skriv frå FM i M&R datert 15.10.2014 kjem fram kva krav og forventningar som vert stilt til kommunane (heile dette dokumentet er lagt ved som vedlegg nr. 1 til saka).

Regjeringa sette ned eit ekspertutval som i mars 2014 la fram sin delrapport. Denne rapporten peiker på ulike utviklingstrekk og kjem med tilrådingar for kva som bør ligge til grunn for ein god kommunestruktur. I arbeidet med kommunereform er det lagt til grunn at fylkeskommunane skal bestå. Det er soleis ikkje lagt opp til å fjerne fylkeskommunen då det ikkje er politisk fleirtal for det på Stortinget. Det er også lagt til grunn at kommunen framleis skal vere generalistkommunar, det vil seie å ha ansvar for alle kommunale tenester innan for sitt geografiske område. Ekspertutvalet har basert sitt arbeid på at kommunane sine hovudoppgåver er å vere tenesteytar, utøving av mynde, samfunnsutviklar og demokratisk arena. For å sikre desse hovudsoppgåvene er det lagt til grunn ulike kriterier for ein god kommunestruktur. Dette er mellom anna at det er tilstrekkeleg kapasitet og distanse, relevant kompetanse, effektiv tenesteproduksjon, økonomisk soliditet, valfridom, funksjonelle samfunnsutviklingsområder, høg politisk deltaking og lokal politisk styring og lokal identitet.

For å sikre at kommunane også i framtida evner å ivareta sine hovudoppgåver på ein god måte tilrår ekspertutvalet at:

- Kommunane bør ha minst 15.000 – 20.000 innbyggjarar for å sikre god oppgåveløysing. Dette for å sikre fagmiljø som er store nok til å takle stadig meir komplekse og spesialiserte arbeidsoppgåver og som har kapasitet nok til å ta svingingar i arbeidsmengde og behov.
- Kommunestrukturen bør i større grad nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder. Dette er mellom anna grunngitt med at innbyggjarar og næringsliv lever sine daglege liv og operer på tvers av kommunegrenser. Dette gjer at kommunen sine administrative grenser i liten grad er i samsvar med dei funksjonelle områda som ein må sjå i samanheng. Dette gjeld særskilt innan for planarbeid der kvar einskild kommune har ansvar for sine planprosessar og gjennomføring.
- Staten bør redusere detaljstyringa og ordningar for politisk deltaking bør vidareutviklast for å sikre gode og slagkraftige demokratiske arenaer. Ulike indikatorar peiker i ulik retning når det gjeld kommunestørrelse og demokratiske verdjar.

Innbyggjarar i små kommunar har som oftast større tillit til lokalpolitikarane, større forståing for lokalpolitikken og ei større vilje til å ta på seg politiske verv enn i større kommunar. På den andre sida har større kommunar som regel andre ordningar for medverking som til dømes lokalutval/bygdeutval. I tillegg er det fleire politiske parti som stiller til val i større kommunar. Utvalet peiker også på at større kommunar har ein større administrasjon som har større kapasitet og kompetanse som kan førebu politiske saker på ein betre måte. Utvalet peiker samstundes på at det i kommunar med store geografiske avstandar kan bli ei utfordring å sikre politisk representativitet i kommunale organ og for politisk deltaking generelt.

Stordal kommunestyre gjorde i Ksak-062/14 slikt vedtak:

1. *Stordal kommunestyre viser til det utgreiingsansvaret som er pålagt alle kommunar i samband med kommunereforma, og vil bruke tida framover til å sette seg godt inn i reforma sine muligheiter og konsekvensar, slik at vedtak om framtidig kommunestruktur for Stordal kan gjerast på best muleg grunnlag.*
2. *Stordal kommunestyre vil peike på at ei nærare avklaring med omsyn til kva for oppgåver og funksjonar som skal ligge til dei framtidige kommunane, vil vere ein avgjerande premis for det vidare arbeidet med kommunereforma.*
3. *Stordal kommunestyre vil bidra aktivt i dei prosessane som vert sett i gong m.a. av Ekspertutvalet, Fylkesmannen, Sunnmøre Regionråd og KS. Kommunestyret ønskjer også delta i konstruktive dialogar med nabokommunane om mulege framtidige*

kommunegrenser. Dessutan vil kommunestyret syte for at innbyggjarane sitt syn vert høyr.

Før dette hadde formannskapet i Stordal handsama sak om kommunestruktur og gjort slikt vedtak i Fsak-036/13:

- 1. Ved val av kommunestruktur bør det leggest vekt på om kommunane er i stand til å yte gode velferdstenester overfor innbyggjarane. Stordal formannskap vil peike på at større kommunar i seg sjølv ikkje må vere eit mål. Økonomisk gevinst for staten bør heller ikkje åleine vere det avgjerande. Det er i den samanheng verdt å merke seg at innbyggjarane i små kommunar gjennomgåande er meir tilfreds med dei grunnleggande velferdstenestene enn folk som bur i store kommunar. Mange små kommunar syner også at dei kan ha ei effektiv drift der midlane vert godt utnytta. Stordal formannskap vil elles presisere at endringar i kommunestruktur må komme som følge av at innbyggjarane og lokalpolitikarane ønskjer det.*
- 2. Når det gjeld forventningar overfor staten, sluttar Stordal formannskap seg til uttalen frå Rådmannsutvalet i Møre og Romsdal.*

I KS-077/14 vart dette vedteke:

Det vert oppretta eit adhoc-utval der ordførar, varaordførar og rådmann vert valt til adhoc-gruppe ved førebuing av sak, jf. ref.sak nr. 9.

Vurdering:

Fylkesmannen har fått eit klart mandat frå Regjeringa. Mandatet er å syte for at alle kommunane arbeider strukturert og målretta med kommunereforma og sikrar naudsynte vedtak lokalt som er i samsvar med vedtatt nasjonal framdriftsplan. Det er skissert to ulike løp for kommunane. Eit «hurtigtog» for dei kommunen som har starta prosessen tidleg og som gjer vedtak om samanslåing innan hausten 2015. Då kan ein gjennom kongeleg resolusjon vedta/stadfeste samanslåing i løpet av våren 2016. Dei nye kommunane er dermed gjeldande frå og med 2018. Rådmannen meiner dette er lite aktuelt for Stordal kommune.

For dei aller fleste kommune vert løp 2 det mest aktuelle. Det vil seie at det må gjerast vedtak om eventuell kommunesamanslåing innan 1. juli 2016. Dei nye kommunane vert då gjeldande frå 1. januar 2020.

I vedlagt forventningsbrev er dei ulike fristane omtalt. Framdriftsplanen er oppdelt i tre ulike fasar:

Fase 1 – Oppstart hausten 2014: I løpet av hausten 2014 skal alle kommunar ha diskutert og gjort vedtak om korleis prosessen skal vere lokalt. Det vert vektlagt å sikre god dialog og brei deltaking frå innbyggjarar, lag og organisasjonar. Det er særskilt viktig å involvere ungdommen. Slikt vedtak må vere gjort innan 31. desember 2014 og utløyser kr. 200.000,- i tilskot til vidare arbeid med kommunereforma. Det skal utnemnast ein kontaktperson i kvar kommune. I 2014 har det vore sak vedkomande kommunestruktur ksak-62/14 og Fsak 36/13. Det har og vore eit felles formannskapsmøte/informasjonsmøte for alle Sunnmørskommunane i regi av Regionrådet. Det har også vore fellesmøte med tre nabokommunar der ordførar og rådmenn deltok. Sunnmøre Regionråd er gitt ei rolle med å støtte kommunane med å legge til rette for ein god prosess. Det er mellom anna arrangert ulike møter og gjennomført ei innbyggjarundersøking. Også KS er engasjert i reformarbeidet og deltek i ein tenketank saman med andre involverte.

Fase 2 – Utredning 2015: dette året skal nyttast til utredning og forankring lokalt i kvar kommune. Kvar kommune skal levere ein statusrapport til Fylkesmannen innan 1. juli 2015. Det må takast særskilt omsyn til at det er kommuneval og at folkevaltopplæringa er retta inn i mot arbeidet med kommunereform. Ekspertutvalet kjem med sin sluttrapport 1. desember 2014.

Denne rapporten vil ha ei vurdering av om kommunane skal få fleire oppgåver, og i so fall kva oppgåver. Dette blir lagt fram som Stortingsmelding våren 2015.

Sunnmøre Regionråde (SR) er i gang med eit utredningsarbeid på gang på vegne av alle kommunane på Sunnmøre. Rapporten vil bli ferdig i løpet av 2014 og vil samle relevante opplysningar og gi kommunane eit samanlikningsgrunnlag innan utvalte områder. Det vil i tillegg vere aktuelt å nytte folkemøter, spørjeundersøkingar mm. Involvering av ungdom vert eit viktig element i reformarbeidet.

Fase 3 – Vedtaksfase våren 2016: innan 1. juli 2016 skal alle kommunar ha fatta vedtak i kommunestyret om, og med kven, ein eventuelt vil slå seg saman med. Det kan også vedtakast at ein vil stå aleine som no. Fylkesmannen skal vurdere kommunane sine vedtak og vurdere dei opp i mot heilskapen i forhold til fylket og regionen. Fylkesmannen sine vurderingar av vedtaka i dei 36 kommunane i fylket vert oversendt til Kommunal og Regional departementet (KMD) innan 31.12.2016.

Saksvurdering og konklusjon:

Stordal kommune har erfaring frå slike prosessar tidlegare gjennom det arbeidet som førte fram til kommunesamanslåing i 1963 og oppløysing i 1977. For Regjeringa er kommunereforma som no er på gang ei prioritert oppgåve. Også fleirtalet på Stortinget har slutta seg til hovudtrekka i reforma, samstundes som det er skilnader mellom partia på korleis ein ønskjer at reforma skal gjennomførast og kva føresetnader som skal leggjast til grunn. Oppe i dette har regjeringa også varsla omlegging av inntektssystemet. Det er varsla ei omlegging som støtter opp om målsettinga med kommunereforma med færre og større kommunar. Forslag til nytt inntektssystem kjem i Kommuneproposisjonen våren 2016.

Regjeringa legg opp til at store endringar skal gjennomførast og at kommunen lokalt skal finne fram til dei beste løysingane ut i frå lokale tilhøve. I denne prosessen er det mange som har etterlyst sterkare sentrale føringar. For Stordal kommune vil det beste vere å vere aktivt med i dei ulike prosessane som no er på gang. Rådmannen vil peike på at dette er eit stort og viktig reformarbeid som vil ha stor innverknad på mange samfunnsforhold i lang tid framover. Det er derfor viktig at ein legg til grunn eit fagleg solid analysearbeid før ein set i gang med å teikne nytt kommunekart. Arbeidet med å skaffe fram konkret informasjon, informasjonsarbeid, involvering og forankring vert derfor avgjerande viktig. Ei anna stor utfordring er å sjå lang nok fram. I dette reformarbeidet må ein tenke 30-50 år fram i tid. Kva utfordringar og mogelegheiter ser ein for i eit slikt tidsperspektiv, og korleis kan ein gjennom eit kommunereformarbeid sikre ei best mogeleg samfunnsutvikling?

Arbeidet med kommunereforma vert eit stort og omfattande arbeid dei komande åra. Dei ytre rammene er gitt av Regjeringa, medan det konkrete innhaldet, utredningar, forankring og involvering skjer lokalt. Rådmannen rår derfor til at det vert nedsett ei prosjektgruppe som er politisk leia som får ansvar for utarbeid ein konkret prosjektplan som sikrar at faktagrunnlag vert skaffa fram og at det vert sikra god informasjon og forankring blant eit breitt spekter av brukar- og interessegrupper for sikre eit godt grunnlag for det vidare arbeidet med kommunereform i Stordal kommune.

FRAMLEGG TIL VEDTAK:

1. Stordal kommune vel å følgje tidsløp 2 med kommunestyrevedtak om eventuell kommunesamanslåing innan 1. juli 2016. Eventuell ny kommune er gjeldande frå 01.01.2020.
2. Det vert nedsett ei prosjektgruppe av ordførar (leiar), varaordførar (nestleiar) og rådmann. Prosjektgruppa får fullmakt til å utarbeide prosjektplan som sikrar involvering og informasjon. Formannskapet er referansegruppe og skal konsulterast ved behov.
3. Kommunereforma skal stå på sakskartet vere sak eller tema på kvart kommunestyremøte i 2015 og fram til endeleg vedtak juni 2016.
4. Rådmannen peiker ut kontaktperson og gir melding til Fylkesmannen.

Behandling i formannskapet 03.12.14:

Rådmannen si tilråding samrøystes vedteke.

6 voterande

FS-104/14 Tilråding til VEDTAK:

1. Stordal kommune vel å følgje tidsløp 2 med kommunestyrevedtak om eventuell kommunesamanslåing innan 1. juli 2016. Eventuell ny kommune er gjeldande frå 01.01.2020.
2. Det vert nedsett ei prosjektgruppe av ordførar (leiar), varaordførar (nestleiar) og rådmann. Prosjektgruppa får fullmakt til å utarbeide prosjektplan som sikrar involvering og informasjon. Formannskapet er referansegruppe og skal konsulterast ved behov.
3. Kommunereforma skal stå på sakskartet vere sak eller tema på kvart kommunestyremøte i 2015 og fram til endeleg vedtak juni 2016.
4. Rådmannen peiker ut kontaktperson og gir melding til Fylkesmannen.